

Raadsvoorstel



Onderwerp **Wijziging verordening cameratoezicht gemeente Groningen (verlenging)**

Steller/telnr. Gert Wobbes/ 60 52 Bijlagen 1

Registratienummer 448372-2022

Classificatie Openbaar Geheim Vertrouwelijk (bij gebruik van persoonsgegevens)

Portefeuillehouder Schuiling

Langetermijn agenda (LTA) LTA ja: Maand Sep Jaar 2023
Raad LTA nee: Niet op LTA

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

- I. de toepassing van cameratoezicht op de gele looper te verlengen tot 1 oktober 2023 en hiertoe de Verordening tot wijziging van de verordening cameratoezicht gemeente Groningen vast te stellen;
- II. het besluit bekend te maken op lokaleregelgeving.overheid.nl en een dag na bekendmaking in werking te laten treden.

Samenvatting

In het raadsvoorstel wijziging cameratoezicht gemeente Groningen van september 2021 (kenmerk: 433919-2021) en de tussentijdse evaluatie cameratoezicht Folkingestraat van april 2022 (kenmerk 162307-2022) is toegezegd uw raad in september 2022 wederom te informeren over de stand van zaken van het cameratoezicht in de Folkingestraat en omgeving, dit mede naar aanleiding van uw motie 'Een echte oplossing voor de Folkingestraat' van april 2021. In dit raadsvoorstel treft u de effecten van het afgelopen jaar cameratoezicht Folkingestraat en omgeving aan en gaan we in op de uitvoering van de motie. Op basis van het totale beeld stelt het college voor om het cameratoezicht met de duur van 1 jaar te verlengen tot 1 oktober 2023. Het gaat hierbij nadrukkelijk om de plaatsing van tijdelijke camera's in het gebied de gele looper. Cameratoezicht in brede zin is een ander traject en komt op een ander moment terug in uw raad.

Vervolg voorgesteld raadsbesluit

Aanleiding en doel

In de tweede helft van 2017 (tot en met 1 januari 2018) is door de raad de bevoegdheid aan de burgemeester gegeven cameratoezicht toe te passen in het gebied tussen de Werkmanbrug en de Vismarkt. Aanleiding destijds was een stijging van overlastmeldingen in dit gebied. In januari 2019 is deze aanpak tussentijds geëvalueerd. De conclusie van deze evaluatie was dat de mate van overlast tot een beheersbaar niveau is teruggebracht. Besloten is om, gelet op de mate van overlast toen, te stoppen met cameratoezicht.

Vanaf eind 2020 kwamen echter weer veel klachten van bewoners uit de Folkingestraat over blijvende en toenemende overlast en (straat)intimidatie van - onder meer - rondhangende dealers, junks en inbrekers. Omdat in het verleden was ervaren dat de overlast en gevoelens van onveiligheid verminderden door cameratoezicht, is vanuit deze groep bewoners en ondernemers hiertoe een verzoek gedaan. Uw raad heeft destijds besloten om per 1 mei 2021 opnieuw cameratoezicht te plaatsen als ondersteunend middel teneinde de overlast terug te dringen. Vanwege de Coronapandemie (en verschillende lockdowns) bleek echter dat er veel minder mensen op straat aanwezig waren. De voorgestelde korte periode is verlengd met een jaar tot 1 oktober 2022, waarbij er in het voorjaar van 2022 tussentijds is geëvalueerd. Na de evaluatie van april 2022 was de situatie op de gele looper relatief rustig en beheersbaar. Een belangrijke kentering in de situatie waren de daaropvolgende maanden juni en juli 2022. We zagen een exponentiële groei van overlastmeldingen van omwonenden en ondernemers vanuit de gele looper (drugsdealen, bedreigingen, vechtpartijen en aanwezigheid van groepen overlastgevers).

Begin juli 2022 is er met behulp van het middel cameratoezicht een aantal maal ingegrepen door de politie waarbij drugsdeals zijn voorkomen en waarbij dealers zijn aangehouden. Daags na deze aanhouding vond er op 9 juli 2022 een schietincident plaats in de Haddingestraat met dodelijke afloop. Mede vanwege dit schietincident en op grond van de camerabeelden is een samenscholingsverbod geëffectueerd, is café d'olle Grieze gesloten en zijn er meerdere kortdurende verblijfsontzeggingen en langdurige gebiedsverboden opgelegd. Cameratoezicht dient als sluitstuk en is ondersteunend in deze integrale aanpak.

In dit raadsvoorstel ontvangt u de evaluatie van het tijdelijk cameratoezicht in de periode 1 mei 2021 tot 1 oktober 2022, tevens voorzien van een conclusie en voorstel voor het vervolg om daarmee de overlast in het gele loepergebied beheersbaar te houden. We gaan tevens inhoudelijk in op de motie 'Een echte oplossing voor de Folkingestraat'.

Kader

- Gemeentewet art. 151c
Het wetsartikel dat grondslag geeft voor cameratoezicht in de openbare ruimte met als doel het handhaven van de openbare orde is art. 151c Gemeentewet.
- Verordening cameratoezicht gemeente Groningen

Argumenten en afwegingen

In het gele loepergebied is een zekere mate van (drugs)overlast niet nieuw. In het raadsvoorstel verlenging cameratoezicht van september 2021 en in de brief tussentijdse evaluatie van april 2022 bent u daar uitgebreid over geïnformeerd. Dit gebied heeft namelijk een aantal kenmerken waardoor overlast voor omwonenden en publiek wordt veroorzaakt, met name in de avonduren en 's nachts. In dit gebied concentreren zich de raamprostitutie, een aantal coffeeshops en kroegen die bepaalde criminelen en drugsdealers aantrekken en zorgen voor toename van onveiligheidsgevoelens.

Dit blijkt ook uit het onlangs uitgebrachte rapport 'Groningse Praktijken' van Tops en van der Torre (2022)¹: "de meest centrale straatlocatie voor drugshandel is gesitueerd in en rondom de Nieuwstad, waar ook de raamprostitutie is geconcentreerd. Hier wordt onder meer drugs verkocht aan archetypische verslaafden die een groot deel van hun inkomen spenderen aan drugs. Deze open drugscene is, met de raamprostitutie, door de stad verschoven in de afgelopen decennia. Het is nu geconcentreerd op de gele looper. Naast klassieke verslaafden wordt drugs verkocht aan mensen vanuit het Ommeland die de stad bezoeken, bijvoorbeeld om te stappen of voor prostitutiebezoek, en binnen de gemeente Groningen

¹ Zie voor het rapport: <https://hetccv.nl/fileadmin/Bestanden/Onderwerpen/Vastgoedcriminaliteit/Groningse-praktijken.pdf>

aan een hele diverse groep. Dit laatste kreeg een impuls door de lockdown, omdat voor een categorie klanten de dealers in de horeca wegvielen. In en rondom de Nieuwstad zijn straatdealers actief, deze categorie heeft een divers karakter. Het criminele (drugs)circuit lijkt een route naar status, contacten, spanningen en kansen. Op criminele ontmoetingsplaatsen - zoals horeca, hangplekken en social media - worden criminele opdrachten uitgezet. In Groningen komt een geijkte criminele loopbaan in beeld, namelijk de stap van jongeren en jongvolwassenen vanuit een kansarm sociaal netwerk (vriendenkring of jeugdgroep) naar de drugswereld. De criminaliteit begint met vermogenscriminaliteit, waaronder agressieve delicten, zoals straatroven of ripdeals op hennepkwekerijen. Er wordt (lokaal zichtbaar) territoriaal geweld gebruikt, zoals intimidatie en bedreiging. Door het verdiende geld, en via opgedane criminele inzichten en contacten, wordt de stap gezet naar drugscriminaliteit. De pakkans is lager en de opbrengsten kunnen hoger zijn”.

Aanpak

Een adequate aanpak van overlast, behelst zowel preventie als repressie. Daarbij kan cameratoezicht ondersteunend zijn. In eerdere evaluaties is aangegeven dat op basis van persoonsgerichte informatie van de politie, het Zorg & Veiligheidshuis, Stadtoezicht en het meldpunt Overlast & Zorg, overlastgevers die herhaaldelijk in beeld zijn, worden geprioriteerd en gemonitord. Het in beeld brengen van de overlastgevende personen en de beoordeling in hoeverre deze personen voldoende in zorg zijn, zorgt voor zicht op de overlastgevers en beheersing van de problematiek. Een vermindering van het aantal overlastgevers wordt hiermee niet direct bereikt, omdat sprake is van een groot verloop. De afgelopen jaren is de persoonsgerichte aanpak van overlastgevers in het gele lopergebied geïntensiveerd en is gezocht naar mogelijke verbeteringen. Deze aanpak betreft een continu proces van overlast beperken, criminaliteit stoppen en zorg verlenen waar het kan. Een belangrijke constatering is dat er sprake is van een steeds wisselende groep personen die de (drugs)overlast veroorzaken. Slecht een klein deel bleek vaste bezoeker van het gebied. Dit grote verloop maakt het ingewikkeld om met een persoonsgerichte aanpak resultaten te boeken die merkbaar effect hebben op de aanwezige overlast.

Ook de groep drugsdealers op de gele loper wisselt snel van samenstelling. Ondernemers, bewoners en politie zien dat aanwezige dealers, verdwijnen wanneer de politie langskomt. Zij waarschuwen elkaar wanneer de politie in de buurt is waardoor het voor de politie dan ook lastig is om straatdealers op heterdaad te betrappen en in het bezit van drugs aan te houden. Als er wordt ingegrepen, blijkt dat drugsdealers snel zijn vervangen.

Voor de personen die herhaaldelijk in beeld zijn in het gebied, is het van belang dat er zorg beschikbaar is. Dat kan een plan van aanpak zijn voor zorg, dagbesteding, begeleiding, repressie of een combinatie daarvan. Daarbij is duidelijk geworden dat deze personen veelal niet (meer) passen in het reguliere zorgaanbod en daarom niet altijd in een passend plan kan worden voorzien. Waar nodig wordt repressie toegepast in de vorm van boetes, een samenscholingsverbod, de tijdelijke sluiting van een horecaonderneming en gebiedsverboden, met een opbouw van kortdurende verblijfsverboden naar langdurige gebiedsverboden. De inzet van repressiemiddelen wordt afgestemd met de betrokken instanties, waarbij bekeken wordt welke interventies op dat moment het meest effectief zijn.

Mede door de transitie van het sociaal domein in 2015 (proces van extramuralisering en ambulantisering) in combinatie met verschillende crises in Nederland (woon-, vluchtelingen-, energie-, stikstof- en Coronacrisis) maakt het dat we voor grote opgaven en uitdagingen staan. We hadden tot recent grip op de relatief kleine groep overlastgevers in de gehele binnenstad en de zorgtrajecten voor deze personen. De laatste maanden zien we veel verloop en wisselingen in de samenstelling van de groep, waarvan een aantal te kampen heeft met ernstige psychische problematiek.

Interventies naar aanleiding van de motie ‘Een echte oplossing voor de Folkingestraat’.

Een aantal partijen heeft in een motie verzocht de onderliggende oorzaken van de overlast in de gele loper op te lossen en daarbij onder andere gebruik te maken van kennis die is opgedaan in andere gemeenten met vergelijkbare problematiek. Hiertoe hebben we in de zomer van 2021 het onderzoeksbureau Breuer & Intraval voor ingeschakeld (*Rapportage onderzoek drugsoverlast Folkingestraat: ervaringen vergelijkingsgemeenten Amsterdam – Arnhem – Den Haag – Enschede – Goes – Nijmegen*). Overeenkomsten met de situatie in Groningen zijn o.a. de nabijheid van coffeeshops, kroegen en de raamprostitutie. De vergelijking met drugsoverlast is door locatiewisselingen met andere gemeenten niet één te maken.

Repressie alleen is niet effectief om de overlast structureel aan te pakken, daartoe is een lange termijnstrategie noodzakelijk. Daar komt bij dat het college ook de ambitie heeft om de kwetsbare groep die betrokken is – hoe moeizaam en hardnekkig dat ook blijkt – te helpen en perspectief te bieden op een betere toekomst. Een meer repressieve aanpak met persoonsgerichte maatregelen passen we toe op de groep die hier niet vatbaar of bereidwillig toe is. Door intensief te

handhaven kan de straathandel worden aangepakt, al zal deze niet volledig verdwijnen. Daarom vullen we naar aanleiding van de ingediende motie onze repressieve aanpak aan met een persoonsgericht zorg- en hulpaanbod voor de meest kwetsbare doelgroepen.

In de eerder genoemde raadsbrief (brief met kenmerk 162307-2022) bent u geïnformeerd over de inzet van straatcoaches voor de binnenstad van de gemeente Groningen. In Amsterdam is ervoor gekozen om straatcoaches (geschikt voor deze doelgroep) in te zetten in het centrum. Zij herkennen jonge straatdealers en kunnen vaststellen of er nieuwe kwetsbare jongeren zijn gestart met dealen. De gemeente Amsterdam is positief over de resultaten. Het college komt op basis van het rapport van Intraval & Breuer tot de conclusie dat dit de enige interventie is, die daadwerkelijk aanvullend is op het pallet aan interventies dat we momenteel toepassen in de Folkingestraat. Naar aanleiding van de motie 'een echte oplossing voor de Folkingestraat', voegen we ook deze interventie toe om zo nog intensiever ondersteuning en hulp aan te bieden. We zijn reeds gestart met de werving die hiervoor noodzakelijk is. De verwachting is dat de twee straatcoaches in het najaar kunnen starten.

Breuer en Intraval wijzen ook op de noodzaak van investeren in maatregelen die zijn gericht op fysieke aanpassingen om een omgeving minder aantrekkelijk te maken voor drugshandel. Het is voorzienbaar dat, met de fysieke transitie van het A-kwartier, het mogelijk is om deze verandering te realiseren. Er zijn diverse ontwikkelingen in het gebied die vragen om de kwaliteit te verhogen, mede in samenhang met de sluiting van de parkeergarage aan de Haddingestraat in 2024. Te denken valt aan het wijzigen van de verkeerssituatie en een herbezinning op de fysieke inrichting van het gebied in de nabije toekomst. Wij nemen de hardnekkige overlast in dit gebied nadrukkelijk mee bij de (her)ontwikkeling van dit gebied en komen hier op een nader moment bij uw raad op terug.

Waterbedeffect

Volgens de politie is de overlast in de eerste maanden van 2022 in naastgelegen gebieden niet significant toegenomen door de overlastaanpak in de gele loper. Cijfers van het aantal meldingen van overlast bevestigen dit. In juni en juli 2022 zien we een toename van het aantal meldingen van overlast door drugsdealers op het kruispunt Haddingestraat en Nieuwstad. Na onderzoek heeft de politie in kaart gebracht welke personen zich structureel bezig houden met drugsdeals en crimineel gedrag. Dit heeft begin juli geresulteerd in aantal aanhoudingen op straat en in één van de lokale horecaondernemingen. Nadien is afgesproken om structureel heterdaadacties uit te voeren om de criminaliteit en de verkoop van drugs in de kiem in te smoren. Deze gerichte acties op personen en locaties, waarbij drugsdealers zijn aangehouden, waren mogelijk door het gebruik van live camerabeelden in de omgeving Nieuwstad en Haddingestraat.

Het waterbedeffect is in het begin van de zomer van 2022 zichtbaar geworden op de momenten dat er druk wordt gezet vanuit politie en handhaving. Vooral net na het schietincident op 9 juli 2022 waren diverse bekende drugsdealers niet meer actief in de Haddingestraat, maar zijn ze te vinden in de omgeving van onder andere de Ubbo Emmiusstraat, het Gedempte Zuiderdiep en de Winschoterkade, echter dit betreft niet enkel een verschuiving vanuit de Haddingestraat. In deze gebieden was al sprake van overlast, maar niet in de mate zoals in de gele loper. Drie dealers hebben inmiddels een verblijfsontzegging, vanwege het pas van kracht zijnde samenscholingsverbod, voor het gebied rond de Haddingestraat. Na de sluiting van de d'Olle Grieze in de Haddingestraat, staat een aantal bekende dealers nabij café Pierement. Dit zegt ons dat men weer op zoek is naar een plek om te dealen. Hier wordt stevig op gehandhaafd door politie en gemeente. Opvallend is dat bij afwezigheid van de bekende straatdealers, zich nieuwe, jonge personen ophouden rond de Haddingestraat/ Nieuwstad. Hun namen zijn genoteerd, maar er zijn (nog) geen dealactiviteiten vastgesteld.

Conclusie en advies

De vraag die voorligt is in hoeverre de inzet van cameratoezicht in de gele loper, als aanvullend middel op de reeds ingezette activiteiten, bijdraagt aan het terugdringen van de overlast tot een beheersbaar niveau. Camera's zijn een waardevol instrument in het bredere pakket van veiligheidsmaatregelen. We zien dat camera's een preventieve werking hebben, maar ook dat de politie efficiënter op kan treden indien noodzakelijk. Camera's vergroten de kans om de aanleiding van een conflict te achterhalen, bewijzen te verzamelen en personen te herkennen in hun strafbare gedragingen. Op dit moment, na stevige inzet op handhaving n.a.v. het schietincident, lijkt het rustig in het gebied. Toch zien wij de gele loper als een gebied waarin we extra in moeten zetten om de openbare orde te kunnen handhaven en onze inwoners, ondernemers en bezoekers een veilige omgeving te kunnen bieden. Ondanks het feit dat de overlast in de gele loper niet is toegenomen en dat na het schietincident, door de nodige maatregelen, het voorlopig even rustiger is geworden, blijft het zaak om de openbare orde in dit gebied met allerlei verschillende gebruikers, te blijven handhaven en adviseren we het gemeentelijk cameratoezicht in de gele loper ter voorkoming van strafbare die invloed hebben op de orde, rust en veiligheidsbeleving, met een jaar te verlengen.

Daarnaast moeten we de gele loper in de nabije toekomst in breder perspectief plaatsen en antwoorden geven op fundamentele vragen om te werken aan de kwaliteit van leefbaarheid. Deze fundamentele vragen hebben, naast lopende interventies, betrekking op de fysieke inrichting, verkeer en de kwaliteit van wonen en verblijven. Daar willen we als college op korte en middellange termijn op inzetten. We komen op een nader moment hierop bij uw raad terug.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

Er is breed draagvlak bij de omwonenden en ondernemers voor de verlenging van cameratoezicht in de gele loper. Middels een eigen gehouden enquête blijkt dat de omwonenden en de ondernemers de veiligheid en leefbaarheid van de gele loper van groot belang vinden en ook cameratoezicht als een goed en extra hulpmiddel zien. Ten aanzien van aangrenzende gebieden houden we vanuit politie en handhaving zicht op mogelijke waterbedeften en treden we handhavend op.

Financiële consequenties

De verlenging van cameratoezicht in de gele loper kan incidenteel gedekt worden uit het exploitatiebudget voor cameratoezicht. Voor zover dat niet lukt kunnen we dit aanvullen vanuit het veiligheidsbudget.

Overige consequenties

Geen

Vervolg

Na wijziging van de verordening kan de burgemeester het besluit nemen tot aanwijzing van het gebied waar cameratoezicht toegepast wordt.

Lange Termijn Agenda

We komen aan het eind van de periode van verlenging cameratoezicht (september 2023) terug bij uw raad met een evaluevaluatie en een voorstel voor een vervolg, eveneens ten aanzien van de vraagstukken op korte en middellange termijn.

**Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,**

**burgemeester,
Koen Schuiling**

**secretaris,
Christien Bronda**

Dit raadsvoorstel is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.